EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.1.27.
COM(2021) 50 final

ZÖLD KÖNYV

AZ IDŐSÖDÉSRŐL

A generációk közötti szolidaritás és felelősség előmozdítása

HU HU

1. Bevezetés

Az **idősödés** életünk minden aspektusát érinti, egész életünkön át. Miközben a jelenlegi világjárvány továbbra is kihívást jelent számunkra, és az életek és a megélhetés védelméért küzdünk, nem szabad szem elől tévesztenünk egy figyelemre méltó fejleményt: soha korábban nem élt ennyi európai polgár ilyen hosszú életet. E kiemelkedő eredmény mögött az EU szociális piacgazdasága áll.

Az elmúlt öt évtizedben a születéskor várható élettartam körülbelül 10 évvel nőtt mind a férfiak, mind a nők esetében. Az uniós régiók demográfiai profiljait nézve számottevő eltéréseket találunk, nevezetesen a városi és a vidéki területek között, és egyes helyeken jelentős az öregedés, míg máshol nő a munkaképes korú népesség száma. Európa nem az egyetlen olyan kontinens, ahol a népesség idősödik, de a folyamat itt a legelőrehaladottabb. Ezt jól példázza, hogy Európában[1] a medián életkor jelenleg 42,5 év, ami az afrikai érték több mint kétszerese. Ez a szakadék az elkövetkező évtizedekben is széles marad.

Ez a tendencia jelentős hatást gyakorol az emberek mindennapi életére és társadalmainkra. Hatással van a gazdasági növekedésre, a költségvetési fenntarthatóságra, az egészségügyi ellátásra és a tartós ápolás-gondozásra, a jóllétre és a társadalmi kohézióra. A világjárvány idős emberekre gyakorolt aránytalan hatása – a kórházi kezelésre szorulók és az elhalálozottak tekintetében – továbbá rávilágított néhány olyan kihívásra, amelyet az idősödő népesség jelent az egészségügyi és szociális ellátás terén. Az idősödés azonban új lehetőségeket is teremt új munkahelyek teremtésére, a társadalmi méltányosság előmozdítására és a jólét növelésére, például az „ezüst" és az ápolási-gondozási ágazatban.

A tagállamok az idősödés hatásait az oktatással és készségekkel kapcsolatos rendszerek javításával, a munkával töltött életszakasz meghosszabbításának és teljesebbé tételének ösztönzésével, valamint a szociális védelmi és nyugdíjrendszerek reformjának előmozdításával kezelik. Tekintettel e tendencia nagyságrendjére, ütemére és a társadalom egészére gyakorolt hatására, **új megközelítéseket** is meg kell vizsgálnunk, és biztosítanunk kell, hogy szakpolitikáink megfeleljenek a célnak egy olyan időszakban, amelyet átfogó változás fémjelez – a zöld és digitális kettős átállással kezdődően az új munkavégzési formákon át egészen a világjárványok jelentette fenyegetésig.

E zöld könyv célja **az idősödésről szóló széleskörű szakpolitikai vita** elindítása, mely keretet nyújt az idősödéssel járó kihívásokra és lehetőségekre való felkészülés és az azokra való reagálás lehetőségeinek megvitatásához, figyelemmel az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjére és az egészséges idősödés ENSZ-évtizedére. Az idősödés hatásainak kezeléséhez szükséges kompetenciák nagyrészt a tagállamok kezében vannak, és az EU megfelelő helyzetben van ahhoz, hogy azonosítsa a legfontosabb kérdéseket és tendenciákat, akárcsak ahhoz, hogy nemzeti, regionális és helyi szinten

[1] Európa itt az egész kontinensre utal. Forrás: 2019 Revision of UN World Population Prospects (Az ENSZ világ népesedési kilátásainak 2019. évi felülvizsgálata). Az Eurostat demo_pjanind online adattáblázata szerint a 27 tagú EU-ban a 2019. évi medián életkor 43,7 év volt.

támogassa az idősödéssel kapcsolatos intézkedéseket. Segítheti a tagállamokat és a régiókat abban, hogy saját, testre szabott szakpolitikai válaszokat dolgozzanak ki az idősödésre.

A szociális jogok európai pillére[2] számos olyan elvet határoz meg, amelyek közvetlenül vagy közvetve kapcsolódnak az idősödés által érintett olyan területekhez, mint például az időskori jövedelem és nyugdíjak, a tartós ápolás-gondozás, az egészségügyi ellátás, a fogyatékossággal élő személyek befogadása, a szociális védelem, a munka és a magánélet közötti egyensúly, az oktatás, a képzés és az egész életen át tartó tanulás. A Bizottság hamarosan cselekvési tervet terjeszt elő a szociális jogok európai pillére teljes körű végrehajtásának támogatására.

Ez a zöld könyv **életciklus-alapú szemléletet** követ, mely figyelembe veszi az idősödés egyetemes hatását, és az idősödés személyes és széleskörű társadalmi következményeire összpontosít. Ez átfogja az összes idevágó kérdést, például az egész életen át tartó tanulást, az egészséges életmódot, a megfelelő nyugdíjak finanszírozásának lehetőségeit, a termelékenység növelésének szükségességét, továbbá az időskorúak egészségügyi ellátásának és tartós ápolás-gondozásának fenntartásához szükséges, megfelelő létszámú munkaerőt.

Az életciklus-alapú szemlélet figyelembe veszi azt a tényt, hogy az oktatás és a képzés, a munka és a nyugdíjba vonulás hagyományos szakaszai egyre kevésbé mereven határolódnak el egymástól és egyre rugalmasabbá válnak. Az életciklus-alapú szemlélet azt a tényt is figyelembe veszi, hogy a népesség idősödésének kezelése egyfelől a jóléti rendszerünket érintő fenntartható megoldások, másfelől a **fiatalok és az idősek generációja közötti szolidaritás és méltányosság** közötti megfelelő egyensúly megteremtésén múlik. A generációk közötti egymásrautaltságnak többféle formája van, melyek kihívásokat és lehetőségeket teremtenek, és kérdéseket vetnek fel társadalmaink számára. Ezért a szakpolitikai válaszlépéseink alakításához szükség van a fiatalok – és minden korosztály – aktív részvételére.

A Bizottság a demográfiát kiemelt helyen szerepelteti az **EU politikai napirendjén**. 2020 júniusában jelentést[3] nyújtott be a demográfiai változások legfontosabb tényeiről és azok várható hatásairól. Ez a zöld könyv e jelentés első eredménye, és vitát indít az Európában zajló egyik meghatározó demográfiai átalakulásról. A vita inkluzív lesz, továbbá azon uniós intézmények és szervek[4] munkájára épül, amelyek aktívan részt vesznek a demográfiai kihívásokról szóló vitában.

---

[2] https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hu

[3] Jelentés a demográfiai változások hatásairól (COM(2020) 241 final, 2020.6.17.).

[4] Lásd például: A Tanács következtetései: Demográfiai kihívások – az előttünk álló út (8668/20, 2020.6.8.); A Tanács következtetései – Az időskorúak emberi jogai, részvétele és jólléte a digitalizáció korában (11717/2/20, 2020.10.9.); Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság „Demográfiai kihívások az EU-ban a gazdasági és fejlődési egyenlőtlenségek fényében” című 2020. május 5-i véleménye, valamint a Régiók Bizottságának „Demográfiai változások: javaslatok az uniós régiókra gyakorolt kedvezőtlen hatások mérésére és kezelésére” című 2020. október 14-i véleménye. Az Európai Parlament emellett jelentést készít „Az öreg kontinens elöregedéséről – az idősödéssel kapcsolatos 2020 utáni politika lehetőségei és kihívásai” címmel.

2. Az alapok megteremtése

A kisgyermekkortól a fiatal felnőttkorig tartó évek életünk egészére hatással vannak. Mindaz, amit megtapasztalunk, megtanulunk és az elsajátított szokásaink olyan tényezők, amelyek meghatározzák a jövőbeli kilátásaink, az egészségünk és a jóllétünk alakulását. **A megfelelő alapok** korai **megteremtése** segíthet megelőzni, korlátozni és késleltetni az idősödéssel kapcsolatos egyes kihívásokat.

Kiemelten két olyan szakpolitikai koncepció létezik, amelyek révén megvalósítható lehet a virágzó idősödő társadalom: az egészséges és tevékeny időskor, valamint az egész életen át tartó tanulás. Mindkét megközelítés akkor működik a legeredményesebben, ha azokat már fiatal korban alkalmazzák, mivel azok a teljes életciklusra nézve relevánsak. Fontos, hogy a magas képzettségi szint és a jó egészségi állapot kölcsönösen erősíti egymást.

2.1. Egészséges és tevékeny időskor

Az egészséges és tevékeny időskor egész életünkön át előmozdítja az egészséges életmódot, kiterjed a fogyasztási és táplálkozási szokásainkra, továbbá a fizikai és szociális tevékenységeink szintjére. Hozzájárul az egyre terjedő elhízás, cukorbetegség és egyéb nem fertőző betegségek kockázatának csökkentéséhez. Az idő előtti halálozást legfőképpen a szív- és érrendszeri betegségek, valamint a rák okozzák a 75 év alattiak körében Európában[5]. Az egészséges és tevékeny időskor pozitív hatással van a munkaerőpiacra, a foglalkoztatási rátákra és szociális védelmi rendszereinkre, és ezáltal a gazdaság növekedésére és termelékenységére.

Az egészséges és tevékeny időskor személyes választás és felelősség, de nagymértékben függ attól, hogy az emberek milyen környezetben élnek, dolgoznak és ápolják szociális kapcsolataikat. **A közpolitikák jelentős támogató szerepet játszhatnak.** A proaktív intézkedések segíthetnek megelőzni és felismerni a betegségeket és megvédeni az embereket az egészségi problémák következményeitől. Hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az emberek – többek között a kiszolgáltatott helyzetben lévők – könnyebben hozzanak az egészséges és tevékeny időskort elősegítő döntéseket. Az egészséges életmód gyermekek és fiatalok körében történő népszerűsítésére többféle innovatív lehetőség áll rendelkezésre, például a biztonságos digitális technológia, játékok, tanulási platformok és mobilalkalmazások révén. A személyre szabott orvoslás segítheti azon személyek korai azonosítását, akik esetében fennáll a kockázata annak, hogy életük során bizonyos betegségek alakulnak ki náluk.

Jóllehet a tagállamok felelősek az egészségügyi politikájukért, az EU támogathatja a tagállami fellépéseket, többek között az új „EU az egészségügyért” program keretében, például a rák és a demencia elleni küzdelem, továbbá a mentális egészség, az egészséges táplálkozás és étrendek, valamint a rendszeres testmozgás előmozdítása terén. Ennek támogatása érdekében hozták létre az európai rákellenes tervet a betegség teljes lefolyására kiterjedően, a megelőzéstől a túlélésig. A nemzeti egészségkezdeményezések nyomon követése és az azokkal kapcsolatos információcsere hozzájárulhat az országok közötti és az

[5] Forrás: Az Eurostat HLTH_CD_APR online adattáblázata és Preventable and treatable mortality statistics (A megelőzhető és elkerülhető halálozásra vonatkozó statisztikák)

országokon belüli különbségek csökkentéséhez a megközelítés és az egészségügyi ellátás terén.

2.2. Oktatás és képzés az egész életen át tartó tanulás szempontjából

Az egész életen át tartó tanulás – az emberek tudásába, készségeibe és kompetenciáiba való, egész életen át tartó befektetés – az idősödés kihívásaira adandó válasz részét képezi. A tanulásba való folyamatos befektetésnek számos pozitív hatása van: a készségek elsajátítása és naprakésszé tétele elősegíti az emberek foglalkoztathatóságát, a sikeres foglalkozásváltást és a szakmai előmenetelt, hozzájárulva a munka világában maradáshoz és növelve a munkával való elégedettséget. A gyorsan változó világban szükség van az egész életen át tartó tanulásra, mert a karrierek és az oktatási lehetőségek gyors ütemben változnak. A folyamatos tanulás a demencia kialakulásának késleltetéséhez is hozzájárulhat, és megelőzheti a kognitív készségek időskorhoz kapcsolódó hanyatlását. Emellett lehetővé teszi az időseknek, hogy aktív szerepet játsszanak a társadalomban. Az állampolgári kompetenciák fejlesztése fontos az egész életen át tartó demokratikus részvételhez.

Az egész életen át tartó tanulás akkor a leghatékonyabb, ha az élet korai szakaszában kezdődik. Az első életévek döntő fontosságúak a kognitív és szociális készségek fejlesztése szempontjából. Bizonyított, hogy a minőségi **koragyermekkori** neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés tartós hatással van az iskolában és azon túl elért eredményekre. Az **iskolai oktatás és képzés** javulása ellenére még mindig igen sok fiatal válik korai iskolaelhagyóvá, és sokan jelentős problémákkal küzdenek az olyan alapkészségek terén, mint az olvasás, a természettudományok és a matematika. Ugyanez igaz a felnőttekre is. Riasztó, hogy Európában minden ötödik fiatal nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel. A hátrányos helyzetű diákok felülreprezentáltak az alulteljesítők között. A bizonyítékok alapján fennáll az alacsony képzettség csapdájának kockázata, mivel a több készséggel rendelkezők gyakrabban vesznek részt tanulási tevékenységekben, míg a gyengébb alapkészségekkel rendelkezők nem.

Nagy potenciál áll rendelkezésre az idősek készségeinek fejlesztése, e készségek érvényesítésének javítása és a pályaorientáció elérhetővé tétele tekintetében. **A felnőttoktatás és -képzés** elősegíti a foglalkoztathatóság javítását a munka változó világában, mivel a készségek iránti kereslet – különösen a zöld és digitális kettős átállásból eredő – változása új munkahelyeket teremthet.

Ez központi részét képezi a Bizottság által nemrégiben elfogadott európai készségfejlesztési program[6] végrehajtásának. Továbbá, az európai oktatási térség[7] 2025-ig történő létrehozásával azon dolgozunk, hogy mindenki hozzáférhessen a minőségi oktatáshoz, különös tekintettel azokra, akiket jobban fenyeget az alulteljesítés és a társadalmi kirekesztődés kockázata.

2.3. Az oktatásba való bejutás területi szempontjai

A minőségi oktatásba és képzésbe való bejutást nem lehet magától értetődőnek tekinteni, különösen az **alacsony népsűrűségű régiókban**, ahol az embereknek nagy távolságot kell

[6] COM(2020) 274 final, 2020.7.1.
[7] COM(2020) 625 final, 2020.9.30.

megtenniük az oktatási létesítményekhez. Az alacsony születési ráták és a fiatalok elvándorlása együttesen csökkentheti az iskoláztatás iránti keresletet a vidéki és a távoli területeken.

Ez ördögi kör kialakulásához vezethet: a gyermekek száma olyan alacsony szintre zuhanhat, amellyel csak nehezen indokolható az iskolák fenntartása. Ez viszont kevésbé vonzóvá teszi a gyermekes családok számára, hogy ilyen területekre költözzenek vagy ott maradjanak.

A Covid19-járvány előmozdította a **távtanulásra** való átállást, ami tanulságokkal szolgált a digitális technológia oktatásban és képzésben való használatához. Rávilágított azonban azokra az egyenlőtlenségekre, amelyekkel a vidéki közösségek szembesülnek a digitális szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. A vidéki és a távoli területeken nagyobb valószínűséggel van szükség a konnektivitásra irányuló beruházásokra, továbbá kevésbé valószínű, hogy hozzáférhetők a megfizethető, minőségi széles sávú hálózatok, illetve hogy a lakosok rendelkeznek a használatukhoz szükséges eszközökkel és készségekkel. Néhány gyermek számára ez azt jelentette, hogy a világjárvány ideje alatt nem tudtak részt venni az oktatásban, ami növelte a már meglévő egyenlőtlenségeket a jobb szolgáltatási szinttel rendelkező régiókban élő társaikkal szemben. Az új megközelítések ötvözhetik a tantermi oktatást a minőségi digitális tanulással, az oktatásba és a képzésbe való bejutás javítása érdekében mind a városi, mind a vidéki területeken. A digitális oktatási terv[8] uniós szintű átfogó megközelítést kínál a digitális tanulás és oktatás számára.

1. *Hogyan ösztönözhetők az egészséges és tevékeny időskorra vonatkozó politikák már fiatal kortól kezdődően és az egész életpálya során mindenki számára? Hogyan készíthetjük fel jobban a gyermekeket és a fiatalokat arra, hogy várható élettartamuk hosszabb lesz? Milyen támogatást nyújthat az EU a tagállamoknak?*
2. *Melyek az egész életen át tartó tanulást akadályozó legjelentősebb tényezők az életpálya során? Az élet mely szakaszában lenne a legeredményesebb az említett akadályok kezelése? Hogyan kellene ezt konkrétan kezelni, kiemelten a vidéki és távoli területeken?*

3. A munkával töltött életünk lehető legteljesebbé tétele

Az EU-ban egy évtizede csökken a munkaképes korú népesség száma, ami az előrejelzések szerint folytatódni fog[9]. Mivel a teljes népességszám változatlan marad, nő a munkaerőhiány kockázata. Ez megnehezíti a termelés és a szolgáltatásnyújtás fenntartását, és végső soron hatással van jólétünkre és jóllétünkre. A **munkaképes korú népesség száma csökkenésének** ellensúlyozása érdekében az EU-nak és tagállamainak olyan szakpolitikákat kell előmozdítaniuk, amelyek több embert vonnak be a munkaerőpiacra, meghosszabbítják a munkával töltött életszakaszt, továbbá javítják a termelékenységet. A kevésbé fejlett régiókban – vagyis az uniós átlag 75%-a alatti egy főre jutó GDP-vel rendelkező régiókban – rejlő potenciált jobban ki lehetne használni a regionális felzárkózás támogatását célzó megfelelő beruházásokkal.

[8] COM(2020) 624 final, 2020.9.30.
[9] Forrás: Az Eurostat demo_pjan és proj_19np online táblázatai

3.1. *Több ember bevonása a munkaképes népességbe*

A magas munkaerő-piaci részvétel és a munkával töltött életszakasz meghosszabbítása enyhítheti a munkaképes korú népesség számának csökkenésével járó, idősödő társadalom jelentette problémát[10]. Szélesen elterjedt a munkahelyen – és a munkakeresés során – történő hátrányos megkülönböztetés, és bizonyos csoportokat jobban érinthet. Biztosítani kell a faji vagy etnikai kisebbséghez tartozó személyek számára, hogy teljes mértékben ki tudják aknázni a bennük rejlő potenciált, ami mindenki számára jobb társadalmi és gazdasági eredményekhez vezet. E tekintetben kulcsfontosságú az előrehaladás az egyenlőségközpontú Unió kiépítése terén, és a létező jogi eszközök teljes körű végrehajtása.

A **nők** (20–64 éves korosztály) EU-ban mért foglalkoztatási rátája továbbra is 11,7 százalékponttal alacsonyabb a férfiak körében mértnél, és több nő dolgozik részmunkaidőben, annak ellenére, hogy a férfiakhoz képest több nő szerez egyetemi diplomát[11].

A nők és a férfiak – mind a fizetett munkára, mind a nem fizetett családi munkára kiterjedő – egyenlő részvételének előmozdítására irányuló intézkedések hozzájárulhatnak a nők foglalkoztatási rátájának növeléséhez, többek között az emberek és a családok támogatása révén, melynek célja a munka és a magánélet jobb összeegyeztethetőségének megvalósítása. A munkaerőpiacon a **nemek közötti egyenlőség** javítását és a nemek közötti szakadék megszüntetését célzó intézkedések javíthatnák a férfiak részvételét a háztartási munkában és a családon belüli gondozásban – az adó- és a szociális jóléti rendszereket megreformáló strukturális intézkedésekkel együttesen. Az uniós nemi esélyegyenlőségi stratégia (2020–2025)[12] már számos kulcsfontosságú intézkedést határozott meg ezen a területen.

A legfrissebb adatok[13] szerint a 18–64 év közötti nők 5,4 %-a (és a férfiak 2,2 %-a) csökkentette munkaidejét, vagy szakította meg karrierjét több mint egy hónapig beteg és/vagy fogyatékossággal elő idősebb hozzátartozók gondozása céljából. A minőségi gyermekgondozáshoz és a formális tartós ápolás-gondozáshoz való jobb hozzáférés, továbbá a nem hivatalos gondozók jobb támogatása nemcsak az idősek növekvő szükségleteinek kielégítését segítené elő, hanem több munkavállaló – különösen a nők – számára is lehetővé tenné a munkaerőpiacra való belépést és a munkaerőpiacon maradást.

A **migráns háttérrel rendelkező emberek** jobban integrálhatók, ha a képesítésüknek és készségeiknek megfelelő munkát végezhetnek. Ez hozzájárulna a társadalmi kohézió javításához, a gazdasági növekedéshez és az egyenlőtlenségek csökkentéséhez.

A **jogszerű migráció** elősegítheti a szakemberhiány pótlását, és ezáltal a munkaerő-piaci igények kielégítését. A magasan képzett migránsok esetében az átlaghoz képest nagyobb a valószínűsége annak, hogy túlképzettek az általuk végzett munkához. A strukturális akadályok – például a megfizethető gyermekgondozáshoz való hozzáférés – miatt különösen nagy kihívást jelent a migráns nőkben rejlő lehetőségek kiaknázása. A Bizottság 2020

---

[10] JRC, *Demographic Scenarios for the EU: Migration, Population and Education (Demográfiai forgatókönyvek az EU számára: migráció, népesség és oktatás)*, 2019.
[11] Forrás: Az Eurostat lfsi_emp_a online táblázata
[12] COM(2020) 152 final, 2020.3.5.
[13] Munkaerő-felmérés, *Care for incapacitated relatives (Keresőképtelen rokonok gondozása)*.

novemberében az integrációról és a befogadásról szóló új cselekvési tervet (2021–2027)[14] terjesztett elő, mely figyelembe veszi a migráns népesség eltérő helyzetét, továbbá támogatja a tagállamokat és más érdekelt feleket abban, hogy megtalálják a megfelelő válaszokat az integrációs és befogadási szakpolitikáik számára. Az új migrációs és menekültügyi paktum[15] követő intézkedéseként a Bizottság nemrég nyilvános konzultációt folytatott le az EU-ba irányuló jogszerű migráció jövőjéről, és számos intézkedést fog javasolni, többek között tehetségre és a készségekre vonatkozó intézkedéscsomagot, egy uniós tehetségbázis kialakításának lehetőségeivel együtt.

A munkaerőhiányt a **fogyatékossággal élő személyek** foglalkoztatásának növelése révén is kezelni lehet, ami észszerű alkalmazkodási intézkedéseket és akadálymentes munkakörnyezetet tesz szükségessé.

A legutóbbi növekedések ellenére az **idősebb munkavállalók** foglalkoztatási rátája az EU-ban továbbra is alacsonyabb az átlagnál. 2019-ben az 55–64 éveseknek csupán 59,1 %-át foglalkoztatták, míg a 20–64 évesek körében ez az arány 73,1 % volt[16]. 50 éves kor után nő a tartós munkanélküliség kockázata[17]. Sok idősebb munkavállaló nehézségekkel szembesül a munkaerő-felvétel, a képzési lehetőségekhez való hozzáférés, a munkahelyváltás és az életkorhoz igazított feladatok terén. Az idősek munkaerő-piaci részvételének megkönnyítését jobban lehetne ösztönözni, többek között például a munkáltatóknak idős munkavállalók felvételéhez nyújtott adójellegű ösztönzők révén.

Egyes ágazatokban, például a mezőgazdaságban, az idősek a nyugdíjkorhatár elérése után is dolgoznak, vagy saját elhatározásból, vagy az életkörülményeik, a potenciális átvevők hiánya vagy az alacsony nyugdíjellátás miatt. A fizikai – akár ergonómiai, akár az akadálymentességgel kapcsolatos – szempontok és a rugalmas munkakörülmények lehetővé tennék az idősebb munkavállalók számára, hogy – amennyiben úgy döntenek – elhalasszák nyugdíjazásukat. A jó **munkakörülmények** – ezen belül a munkahelyi egészségvédelem és biztonság – hozzájárulnak a dolgozók egészségének védelméhez minden életkorban, ezáltal elősegítik a jóllétet és csökkentik a korai nyugdíjba vonulás arányát. A digitális technológiák támogathatják a munkavállalókat, és az igényekhez jobban hozzáigazított munkakörnyezetet kínálhatnak IKT-alapú, személyre szabott rendszerekkel, viselhető eszközökkel és mobil egészségügyi alkalmazásokkal.

Az idősebbek vállalkozásai meghosszabbíthatják a munkával töltött életszakaszt, csökkenthetik az időskori munkanélküliséget, javíthatják az idősek társadalmi befogadását és fokozhatják az innovációt az induló vállalkozások révén, továbbá elősegíthetik a generációk közötti tanulást és biztosíthatják a tudástranszfert. A vállalkozói tevékenység időskori karrierlehetőségként való tudatosításával visszaszorítható az életkor szerinti megkülönböztetés, amely potenciálisan akadályozza az ilyen tevékenységet. A közpolitika támogathatja az idős vállalkozókat azáltal, hogy megszünteti az adó- és szociális ellátórendszerek munkavállalás ellen ható tényezőit, célzott tanácsadást nyújt és biztosítja a finanszírozáshoz való hozzáférést.

[14] COM(2020) 758 final, 2020.11.24.
[15] COM(2020) 609 final, 2020.9.23.
[16] Forrás: Az Eurostat lfsi_emp_a online táblázata
[17] Forrás: lfsa_upgan

3.2. Termelékenység, innováció és üzleti lehetőségek

Az elmúlt évtizedekben a termelékenység növekedése valamennyi fejlett gazdaságban lelassult. Tekintettel a munkaképes korú népesség számának csökkenésére, a **magasabb termelékenység** kulcsfontosságú a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés és a magasabb életszínvonal megerősítéséhez az EU-ban. A zöld és digitális kettős átállás lehetőséget kínál a termelékenység növekedésének újraindítására azáltal, hogy elősegíti az új technológiák és üzleti modellek formájában megvalósuló **innovációt.** Az innováció hozzájárulhat az erőforrás-hatékonyság javításához is, miközben az alacsony munkaerőigényű technológiák enyhíthetik a munkaképes korú népesség számának csökkenésével járó kihívásokat.

A kutatás-fejlesztésbe és általában az immateriális javakba történő megfelelő és hatékony beruházás kulcsfontosságú az innováció ösztönzésében és az új technológiák átvételének előmozdításában. A hosszú távú társadalmi-környezeti fenntarthatósági célokkal koherens hatékony közigazgatási és igazságszolgáltatási rendszer, támogató üzleti környezet, hatékony versenypolitika, továbbá méltányos, átlátható és hatékony támogatási és adózási rendszer szintén szerepet játszik a termelékenység és az innováció támogatásában.

Az EU számára az egyik lehetőség az „**ezüst gazdaság**” – ez a fogalom az idősek speciális igényeire és preferenciáira szabott termékek és szolgáltatások iránti kereslet kielégítésére való általános átállást jelenti. Az ezüst gazdaság a 2015. évi 3,7 billió EUR-ról évente várhatóan közel 5 %-kal fog nőni, 2025-re 5,7 billió EUR-ra[18].

Az ezüst gazdaság új **munkalehetőségeket** teremthet olyan ágazatokban, mint a turizmus, az önálló életvitelt támogató okos otthonok, a támogató technológiák, az akadálymentes termékek és szolgáltatások, a szolgáltató robotika, a jóllét, a kozmetika és divat, a biztonság, a kultúra, a személyes és automatizált mobilitás és a banki szolgáltatások. A **tudományos és orvosi innováció** emellett jelentősen megnöveli a technológiafejlesztők, továbbá a magasan képzett egészségügyi személyzet és gondozók előtt álló lehetőségeket, és meghozza az áttörést az idősödő társadalom jelentette problémák megoldásához.

A távorvoslás, az okostelefonos alkalmazások, továbbá a távdiagnosztikában és a betegfigyelésben használt bioszenzorok javíthatják a betegek állapotát. Az új támogató technológiák növelhetik a fogyatékossággal élő idősek autonómiáját, függetlenségét és részvételét. **Az egészséges és tevékeny időskorra szabott termékek és szolgáltatások** fejlett piaca javíthatja az egészségügyi és szociális ellátórendszerek hatékonyságát, és azokat fenntarthatóbbá teszi.

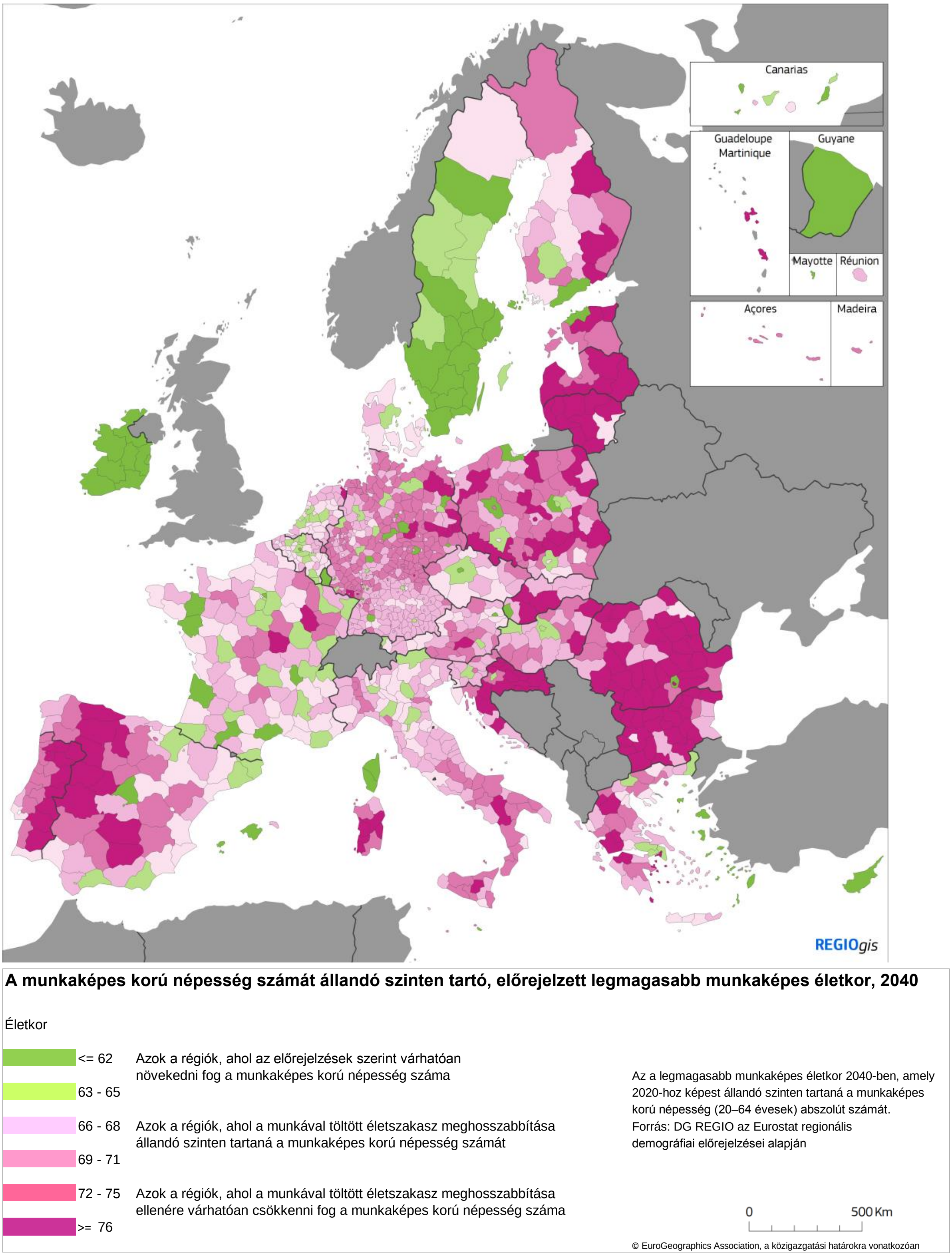
3.3. Foglalkoztatás és termelékenység – területi perspektíva

A lenti térkép az EU-ban a népesség idősödésének ellensúlyozásához szükséges, munkával töltött életszakasz meghosszabbítását mutatja. Az előrejelzések szerint az EU-ban csupán minden ötödik régióban várható, hogy 2020 és 2040 között növekedni fog a munkaképes korú népesség száma. Ezek a régiók gyakran magukban foglalják a fővárost, egy másik

[18] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/silver-economy-study-how-stimulate-economy-hundreds-millions-euros-year

nagyvárost és/vagy azok külvárosait. Az olyan régiókban működő vállalatok, ahol növekszik a munkaképes korú népesség száma, könnyebben betölthetik álláshelyeiket és bővíthetik üzleti tevékenységüket. Az olyan régiókban működő vállalatok esetében azonban, ahol csökken a munkaképes korú népesség száma, nagyobb a valószínűsége annak, hogy munkaerőhiánnyal fognak küzdeni, amennyiben nem növekszik a munkavállalói mobilitás. Ennek következtében többet kell beruházniuk az alacsony munkaerőigényű technológiákba és az innovációba, hogy ugyanannyi árut állítsanak elő vagy szolgáltatást nyújtsanak.

1. térkép A munkaképes korú népesség számát állandó szinten tartó, előrejelzett legmagasabb munkaképes kor, 2040

A kevésbé fejlett régiókban – így a vidéki régiókban – rejlő potenciál jobban feltárható, például az ezüst gazdaságban jelentkező lehetőségek kihasználása tekintetében. A kohéziós politika jelentős szerepet játszik fejlődésük támogatásában. Az európai vidéki térségek nagy

eltéréseket mutatnak, egyesek gazdasági és társadalmi szempontból jól teljesítők, míg mások a gazdasági és/vagy a társadalmi hanyatlás állapotában vannak. Az életminőséget gyakran tekintik jobbnak a vidéki térségekben, mint a városokban. A természethez való közelség, a tiszta levegő, a közösségi érzés és az olcsóbb lakhatás vonzerőt jelent a városi emberek számára. Amennyiben rendelkezésre állnak az elégséges alapvető infrastruktúrák, a közlekedési eszközök és a gazdasági tevékenység feltételei, a vidéki térségek vonzóak lehetnek mind a munkaképes korúak, mind az idősödő népesség számára.

A **digitális konnektivitás** is segítheti a távoli területeket a minőségi oktatásba való bejutásban és a minőségi munkalehetőségekhez való hozzáférésben, ahogy azt a Covid19-válság is bizonyította. A válság rávilágított egyes szakmák esetében arra, hogy a távmunka lehetőséget nyújt az ingázás, valamint az abból adódó levegőszennyezés és időkiesés elkerülésére.

Amennyiben igazodik a helyi igényekhez, javíthatja a fejlődés lehetőségeit az **infrastruktúra** – így a közlekedés, az iskolák, a konnektivitás, a lakhatás, a postahálózatok és az egészségügyi ellátás – biztosítása és az olyan **szolgáltatások** nyújtása, mint az oktatás, a képzés, az egészségügyi szolgáltatások és a tartós ápolás-gondozás.

3. *Milyen innovatív szakpolitikai intézkedéseket kellene alaposabban mérlegelni annak érdekében, hogy javuljon a munkaerő-piaci részvétel, különösen az idősebb munkavállalók esetében?*
4. *Szükség van-e több olyan uniós szintű politikára és fellépésre, amelyek támogatják az idősebbek vállalkozásait? Milyen típusú támogatásra van szükség uniós szinten, és hogyan építhetünk a fiatal és az idősebb vállalkozók közötti mentorálás sikeres szociális innovációs példáira?*
5. *Hogyan segíthetik az uniós szakpolitikák a kevésbé fejlett régiókat és a vidéki területeket az idősödés és az elnéptelenedés kezelésében? Hogyan tudják jobban kihasználni az ezüst gazdaságot az elnéptelenedés és az idősödés kettős kihívása által érintett uniós területek?*

4. Új lehetőségek és kihívások a nyugdíjas korban

Az európai történelem során soha korábban ennyi ember nem élt ennyire hosszú és egészséges életet. Minden eddiginél több ember marad hosszabb ideig aktív, hosszabbítja meg szakmai pályafutását és vesz részt társadalmi tevékenységekben a nyugdíjba vonulás után. Az egészségesebb életmódnak és az orvostudomány fejlődésének (a betegség-megelőzés, -diagnózis és -kezelés javulásának) köszönhetően a nyugdíjasok többsége jó egészségi állapotban van, és megválaszthatják, hogyan töltik el az idejüket[19]. Ezek az új realitások megváltoztatják az idősödéssel kapcsolatos felfogásunkat, rávilágítva arra a jelentős hozzájárulásra, melyet az idősek a társadalom és a gazdaság számára nyújtanak a generációk közötti tanulás és kohézió révén.

A nyugdíjas életszakasz ugyanakkor kihívások elé állítja az egyéneket, de az őket támogató szociális védelmi rendszereket is. A nyugdíjrendszerek megfelelőségének, megfizethetőségének és fenntarthatóságának biztosításához kritikusan értékelni kell, hogy a

[19] Forrás: Az „Idősödő Európa” című, 2020. évi Eurostat kiadvány

jelenlegi nyugdíjrendszerek mennyire alkalmasak a gyorsan idősödő népesség jelentette kihívások kezelésére.

4.1. Tevékenynek maradni

Az **önkéntes** tevékenységek előmozdíthatják a generációk közötti szolidaritást és együttműködést, értéket teremthetnek, továbbá mind a fiatalok, mind az idősek javát szolgálják a tudás, a tapasztalat és az önbecsülés tekintetében. Emellett az önkéntesség fontos gazdasági értékkel bír. Az adatok azt mutatják, hogy a 65–74 évesek mintegy egyötöde vesz részt formális önkéntes tevékenységben, míg a 75 év felettiek is aktívak maradnak, amennyiben egészségük ezt lehetővé teszi[20]. A Covid19-világjárvány alatt a nyugdíjasok segítséget nyújtottak a közösségnek azáltal, hogy egészségügyi vagy ápoló személyzetként visszatértek a munkába, vagy önkéntes szolgáltatásokat nyújtottak mások mindennapi életének megkönnyítéséhez.

Sokan, főként az idősebb nők, **nem fizetett ápolási-gondozási munkát** végeznek, elsősorban a családjaikban (a szüleiket, a partnerüket, a gyermekeiket vagy az unokáikat támogatva), ezáltal segítik a munkaképes korú generációt a munka és a családi élet egyensúlyának megteremtésében.

A generációk közötti tanulás – beleértve a mentorálást vagy a tapasztalatcserét – lehetővé teszi a fiatalok és az idősek számára az ismeretek és a kompetenciák megosztását. A generációk közötti tanulás nagyrészt informálisan zajlik a közösségben, és könyvtári, múzeumi, kulturális, sport- vagy más egyesületi, vallási stb. tevékenységekben nyilvánul meg.

Az aktív **mobilitás** is támogatja a tevékeny időskort. A gyaloglás és a kerékpározás számos tagállamban népszerű, többek között a 65 év felettiek körében is. Az elektromos mobilitás új formái – elsősorban az elektromos kerékpárok – már most rugalmas megoldást jelentenek egyes idősek mobilitási igényeire, és lehetővé teszik számukra, hogy aktív közlekedési módot alkalmazzanak, miközben csökkentik a közlekedésből származó kibocsátásukat.

4.2. Időskori szegénység

Az emberek többsége esetében a nyugdíjba vonulás a jövedelem hirtelen csökkenésével, és néhányuk esetében pedig az **időskori szegénység** veszélyével jár. Az idősödő emberek egyre nagyobb pénzügyi kockázatokkal szembesülnek, például az egészségügyi ellátás és különösen a tartós ápolás-gondozás iránti igény miatt.

A legtöbb nyugdíjas számára a nyugdíjak jelentik a fő jövedelemforrást. Annak érdekében, hogy a várható élettartam növekedésére tekintettel megfelelőek maradjanak a nyugdíjak, az embereknek a jövőben hosszabb ideig kell dolgozniuk. Néhányuk esetében azonban nagyobb az időskori szegénység, például az energiaszegénység kockázata. Ez különösen azokra vonatkozik, akik alacsony jövedelemmel rendelkeznek, megszakították karrierjüket, vagy korlátozott védelmet nyújtó munkakörben vagy szakmában álltak, mint például az atipikus munkavállalók és az önfoglalkoztatók.

[20] További információkért lásd az Eurostat ilc_scp19 online táblázatát.

Ez a kockázat bizonyos csoportok esetében továbbra is nagyobb. **A nők** jellemzően kevesebbet keresnek, rövidebb, kevésbé lineáris karriert folytatnak, részmunkaidőben dolgoznak és több nem fizetett gondozási feladatot vállalnak. Az EU-ban a nők nyugdíja átlagosan 29,5 %-kal alacsonyabb a férfiak nyugdíjánál[21]. 2019-ben a harmadik országokból érkező **migránsok** 37 %-a volt kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának, szemben a mobil uniós polgárok körében mért 22 %-kal[22]. A következő években esetükben megnőhet az időskori szegénység kockázata, mert az EU-ban rövidebb a szakmai pályafutásuk.

A fogyatékossággal élő idősek különböző problémákkal szembesülhetnek. A valamilyen tekintetben fogyatékossá váló munkaképes korú emberek gyakran részesülnek a munkaerőpiachoz kapcsolódó támogatásban a jövedelemkiesés és a többletkiadások kompenzálása céljából. Bár ez sok esetben nem elegendő, a nyugdíjba vonulás után fogyatékossá váló személyek gyakran nem jogosultak ezekre az ellátásokra.

1. háttérmagyarázat: Az idősek autonómiája, részvétele és jogai

A szociális jogok európai pillére iránytűként szolgál a mindenki számára jobb munka- és életkörülmények, valamint valódi szociális jogok felé vezető úton, az életkortól függetlenül. Számos olyan elvet tartalmaz, amelyek az idősödés jelentette kihívásokra összpontosítanak.

Az idősek gyakran kiszolgáltatott helyzetben találják magukat; néhányan fokozottabban is, mint például a betegséggel vagy fogyatékossággal[23] élők, az etnikai vagy vallási kisebbséghez tartozók vagy az LMBTIQ személyek. Néhányuknak szükségük lehet az önmaguk vagy vagyonuk védelméhez közvetlenül kapcsolódó segítségre, például a pénzügyeik kézben tartásához vagy az orvosi kezelés biztosításához. Ez a szempont kiemelten szerepelt az új fogyasztóügyi stratégiában is[24]. Ezen túlmenően a kiszolgáltatott idősek ki lehetnek téve a bántalmazás, például az elhanyagolás, illetve a testi vagy lelki erőszak veszélyének is. A világjárvány kiszolgáltatott helyzetben lévő időseket érintő komoly következményei rávilágítanak az autonómiájuk, valamint az egészségük és életkörülményeik védelmének fontosságára.

Az árukhoz és szolgáltatásokhoz – így a közszolgáltatásokhoz – való hozzáféréshez, valamint a politikai, a társadalmi és a kulturális életben való részvételhez egyre inkább szükség van digitális készségekre. A technológiai fejlődés fokozhatja az idősek kiszolgáltatottságát, például, ha kevésbé igazodnak el a digitális eszközök vagy azok alkalmazása terén, vagy csak korlátozottan férnek hozzá a digitális technológiához. Emiatt jobban ki vannak téve a csalás és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok veszélyének, amint azt a világjárvány és a kijárási korlátozások során láttuk. A külföldön élő, vagy külföldön tulajdonnal rendelkező idősek különösen kiszolgáltatottak lehetnek az idegen nyelvek, az ismeretlen közigazgatási és

[21] Forrás: Az Eurostat ilc_pnp13 online táblázata
[22] Forrás: Az Eurostat ilc_peps05 online táblázata
[23] Az EU elkötelezett a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (UNCRPD) mellett a fogyatékossággal élő személyek jogainak és méltóságának védelme érdekében.
[24] COM(2020) 696 final, 2020.11.13.

jogrendszerek okozta korlátok miatt, és határokon átnyúló helyzetekben különleges védelmi intézkedésekre lehet szükség.

Az idősek számának növekedése az EU-ban különleges biztonsági és védelmi aggályokat vet fel, mivel szervezett bűnözés – például csalárd telefonhívások, utcai bűncselekmények, betörések, zsebtolvajlás vagy egyéb csalások és bűncselekmények – áldozataivá válhatnak.

Annak érdekében, hogy az idősek élhessenek jogaikkal és autonómiájukkal, és a lehető legteljesebb mértékben részt vehessenek a társadalomban, figyelembe kell venni az ilyen kiszolgáltatott helyzeteket, és szükség esetén a politikai döntéshozóknak minden szinten fel kell lépniük ezek ellen.

4.3. Megfelelő, méltányos és fenntartható nyugdíjrendszerek

A megfelelő, méltányos és fenntartható **nyugdíjak idősödő társadalomban** való fenntartása jelentette kihívás, továbbá a kiegészítő megtakarítások felhalmozásának szükségessége ismételten hangsúlyt kapott a Tanács és a Bizottság által közösen közzétett, a nyugdíjak megfelelőségéről szóló jelentésekben[25]. További reformok hiányában azonban a nyugdíjasok számának növekedése, és a munkaképes korúak számának csökkenése olyan helyzetet idéz elő, ami várhatóan magasabb járulékokat és alacsonyabb nyugdíjbérpótlási arányokat fog eredményezni az államháztartás fenntarthatóságának biztosítása érdekében. Az ilyen fejlemények kettős terhet róhatnak a fiatalabb generációkra, és ezáltal kérdéseket vethetnek fel a generációk közötti méltányossággal kapcsolatban.

Ezek megválaszolásában kulcsfontosságú a munkával töltött életszakasz meghosszabbítása. Az Eurostat legfrissebb népesség-előrejelzése szerint az EU-ban az időskori függőségi ráta[26] 2040-ben csak akkor maradna a 2020-as szinten, ha a munkával töltött életszakaszt 70 éves korig meghosszabbítanák. A tagállamok között azonban jelentős eltérések mutatkoznak, ami Európa-szerte eltérő kihívásokra utal. Ahhoz, hogy az időskori függőségi ráta 2040-ben állandó maradjon 2020-hoz képest, az előrejelzések szerint Máltának, Magyarországnak és Svédországnak csak 68 éves korig kellene meghosszabbítania a munkával töltött életszakaszt, míg Litvániának és Luxemburgnak 72 éves korig kellene meghosszabbítania azt. Már 2019-ben jelentősen eltérő képet mutatott az időskori függőségi ráta: ez az érték Luxemburgban 22, Olaszországban 39, Finnországban 38 volt[27].

A nyugdíjrendszerek támogathatnák a munkával töltött életszakasz meghosszabbítását a nyugdíjkorhatár vagy a szakmai előmeneteli követelmények, a növekedési ráták vagy a juttatások automatikus kiigazítása révén a magasabb várható élettartam figyelembe vétele céljából. A **korai nyugdíjbavonulás** objektíven indokolt esetekre való korlátozása, a nyugdíjkorhatár utáni munkavállaláshoz való általános jog bevezetése és a rugalmas nyugdíjrendszerek létrehozása hozzájárulhat a nyugdíjrendszerek megfelelővé és fenntarthatóvá tételéhez.

---

[25] Háromévente a Tanács és a Bizottság közösen közzéteszi az idősödésről szóló jelentést és a nyugdíjak megfelelőségéről szóló jelentést (a következő kiadásokat 2021-ben teszik közzé).

[26] Az időskori függőségi ráta ebben az esetben a 65 éves és annál idősebb személyek számának, és a 20–64 éves személyek számának aránya. 100 munkaképes korú személyre vetítve (15–64 évesek).

[27] Forrás: Az Eurostat proj_19np online táblázata és az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságának számításai, további információk itt találhatók.

A nyugdíjrendszerek korszerűsítését célzó reformokhoz gondosan mérlegelni kell a nyugdíjrendszerek **újraelosztási és méltányossági** logikáját. A figyelembe vehető tényezők közé tartozik a következő generációkra nehezedő növekvő demográfiai teher, a munkaerőpiacra korán belépő munkavállalókkal való méltányos bánásmód, a jövedelmi csoportok közötti újraelosztási képesség, a családi vonatkozású karriermegszakítások védelme és a kedvezményes nyugdíjrendszerek fokozatos megszüntetése.

A méltóságteljes időskori életszínvonalat lehetővé tevő nyugdíjakat azok számára kell biztosítani, akik a jövőben nem lesznek képesek hosszabb ideig dolgozni. Ez megvalósítható lenne például nyugdíjhitelek, minimálnyugdíjak, a lakóhelyen alapuló nyugdíjak és az időseket célzó vagy számukra is elérhető szociális ellátás révén.

Annak biztosításával, hogy a nyugdíjrendszerek lefedjék a gazdasági tevékenységek különböző típusait, például a **hozzáférésnek** a munkavállalók több típusára és az önfoglalkoztatókra való **kiterjesztése** révén, elősegíthető a nyugdíjrendszerek megfelelőségének és járulékalapjának megőrzése, és mérsékelhetők az egyenlőtlenségek a munkaerőpiacon. Mivel a gazdaság és a munka világának változásai hatással lehetnek a járulékalapra, a tagállamoknak újra kell gondolniuk a szociális védelmi rendszereik forrásait.

A polgárokat tájékoztatni kell a nyugdíjjogosultságaik státuszáról. A minőségi, biztonságos és költséghatékony, a kötelező nyugdíjrendszert **kiegészítő nyugdíjak** – mint például a páneurópai egyéni nyugdíjtermék (PEPP)[28] – további nyugdíjmegtakarításokat eredményezhetnek. A kiegészítő nyugdíjrendszerekben való részvételt elősegítő és ösztönző politikáknak figyelembe kell venniük azok költségvetési vonzatait és elosztási hatását, és egyensúlyt kell teremteniük egyrészről a széles körű és inkluzív lefedettség, a piaci volatilitás hatásaival szembeni biztosítékok, másrészről a költséghatékonyság között.

6. *Hogyan lehetne jobban támogatni az idősek önkéntes tevékenységét és a generációk közötti tanulást, többek között határokon átnyúlóan is a tudásmegosztás és a polgári szerepvállalás előmozdítása érdekében? Milyen szerepet játszhatna egy uniós szintű digitális platform vagy más kezdeményezések, és kinek kellene ezeket a kezdeményezéseket kezelni? Hogyan kombinálhatók a fiatalok által az idősekkel együtt és az idősek érdekében végzett önkéntes tevékenységek az intergenerációs kezdeményezésekben?*
7. *Milyen szolgáltatásokat és támogató környezetet kellene kialakítani, vagy hogyan kellene azokat javítani az idősek autonómiájának, függetlenségének és jogainak biztosítása, valamint a társadalmi részvételük lehetővé tétele érdekében?*
8. *Hogyan támogathatja az EU azokat a kiszolgáltatott helyzetben lévő időseket, akik nem tudják megvédeni pénzügyi és személyes érdekeiket, elsősorban határon átnyúló helyzetekben?*
9. *Hogyan támogathatja az EU a tagállamok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy generációkon, nemen, életkoron és jövedelmi csoportokon átívelően méltányosabbá*

[28] A PEPP egy 2022-ben bevezetendő, önkéntes magánnyugdíj-rendszer, amely a fogyasztóknak új páneurópai nyugdíjterméket kínál a nyugdíjcélú megtakarításokhoz. Vö.: A Tanács (EU) 2019/1238 rendelete (2019. június 20.).

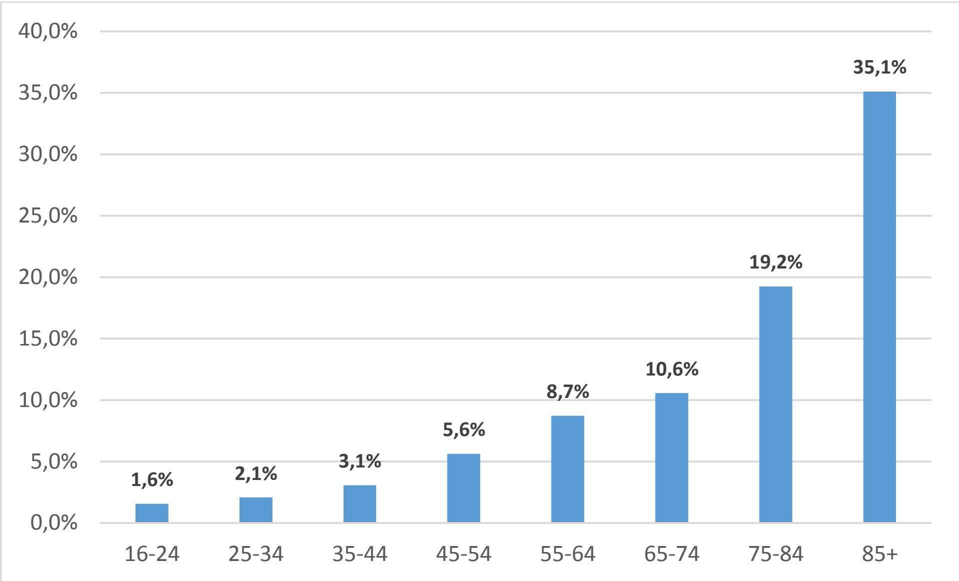
tegyék a szociális védelmi rendszereket, biztosítva, hogy azok költségvetési szempontból stabilak maradjanak?

10. *Hogyan csökkenthetők és kezelhetők az időskori szegénység kockázatai?*
11. *Hogyan biztosíthatjuk a megfelelő nyugdíjakat azon személyek (főként nők) számára, akik munkával töltött életszakaszukat nagyrészt fizetetlen munkával (gyakran gondozással) töltik?*
12. *Milyen szerepet játszhatnának a kiegészítő nyugdíjrendszerek a megfelelő nyugdíjjövedelmek biztosításában? Hogyan lehetne ezeket kiterjeszteni az egész EU-ra, és mi lenne az EU szerepe ebben a folyamatban?*

5. Az idősödő népesség növekvő szükségleteinek kielégítése

A várható egészséges élettartam javulása ellenére az idősödéssel egyre nő a megbetegedés vagy a fogyatékossá válás kockázata. Fokozatosan sok idős ember válik kiszolgáltatottá és **tartós ápolás-gondozástól** függővé.

1. ábra Az EU-ban mért függőségi ráták[29] az életkorral növekednek, 2015–2019

Forrás: A Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságának számítása az Eurostat hlth_silc_06 online adattáblázata alapján

Az egészséges életmód, a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, valamint az aktív szociális élet formájában megvalósuló egészségfejlesztés és a betegségmegelőzés hozzájárulhat e problémák korlátozásához vagy késleltetéséhez. Az olyan támogató politikák, mint a városmegújítás, a vidéki területek újjáélesztése, továbbá az épületek és a közlekedés akadálymentesítése könnyebbé teheti az életet, elsősorban a korlátozott mozgásképességű emberek számára.

[29] Megjegyzés: A függőségi ráta az egyénileg érzékelt, egészségügyi probléma okozta, tartósan fennálló súlyos korlátok öt éves átlaga.

Míg az ilyen szakpolitikák segíthetik a kihívás általános enyhítését, az idősödés és a hosszú élettartam az egészségügyi ellátás és a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások iránti összkereslet strukturális növekedését fogják eredményezni[30]. Mindez súlyosbodik egyes távoli és vidéki területeken, melyek jellemzően kihívásokkal néznek szembe a nyújtott szociális szolgáltatások minőségét és nagyságrendjét illetően.

A társadalmak idősödésre való felkészülésének túl kell mutatnia a gazdasági kérdéseken és a minőségi, megfizethető szolgáltatásokon. El kell gondolkodnunk arról, hogy hogyan élnek együtt a generációk. Az egyik aggályt a **magányosság és a társadalmi elszigetelődés** növekvő veszélye jelenti a fiatalabbak és az idősebbek körében egyaránt, amit jónéhányan tapasztalhattak nem utolsósorban a Covid19-világjárvány idején. Bár ez a veszély kevésbé látható, mégis hatással van gazdasági, szociális és egészségügyi rendszereinkre, és megérdemli a politikai döntéshozók figyelmét.

5.1. *Az idősödő népesség egészségügyi ellátással és tartós ápolás-gondozással kapcsolatos szükségleteinek kielégítése*

A demográfiai változás következtében meg fog nőni a krónikus és sok esetben többféle betegségekben szenvedő idős betegek száma. A 65 éves vagy annál idősebb személyek közel fele fogyatékossággal él vagy tevékenységében tartósan akadályozott. Továbbá, az éghajlatváltozás, a természeti katasztrófák, a környezetkárosodás és a szennyezés hatásai aránytalanul megnövelik az idősek egészségére nehezedő nyomást. Ez növelni fogja az **egészségügyi ellátás** és egyéb gondozási vagy támogató szolgáltatások iránti igényt.

Jóllehet az egészségügyi és a tartós ápolási-gondozási rendszereknek egyaránt reagálniuk kell a megnövekedett keresletre, különböző kihívásokkal kell szembenézniük, mint például a munkaerejük, a szociális védelmi lefedettség vagy a minőségi előírások tekintetében.

Az átfogó szakpolitikai válasz magában foglalhatja a minőségi szolgáltatásokba és infrastruktúrába, valamint az egészségügyi kutatásba és innovációba való beruházást, biztosítva az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, vonzó munkafeltételeket kínálva a munkaerőhiány kezelésére, valamint kiaknázva az innovatív technológiákat a hatékonyság javítása érdekében. A technológiai fejlődés lehetővé teszi bizonyos szolgáltatások és terápiák új módokon, nem kórházakban történő nyújtását. Az ambuláns és közösségi gondozási **infrastruktúra** nagyobb mértékű rendelkezésre állása nemcsak jobb egészségügyi és szociális ellátást biztosít, hanem lehetővé teheti az idősek számára a szociális és jóllétet szolgáló tevékenységekben való részvételt.

Az egészségügyi és szociális ellátási ágazatban az elkövetkező 10 évben 8 millió új munkahely jöhet létre. Ehhez több szakemberre, valamint a munkavállalók tovább- és átképzésére lesz szükség, amellyel különösen a 2020 novemberében elindított készségfejlesztési paktum foglalkozik majd. Továbbá, az egészségügyi munkaerőhiány kezelésében szerepet játszhat a **határokon átnyúló munkaerő-mobilitás**. 2018-ban a sajátjuktól eltérő tagállamban dolgozó uniós polgárok az egészségügyi ellátás és a tartós

[30] A szociális jogok európai pillérének 16. és 18. elve értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy kellő időben nyújtott és megfizethető – megelőzési, illetve gyógyítási célú – egészségügyi ellátásban részesüljön" és „mindenkinek joga van megfizethető, hosszú távú, minőségi ápolási-gondozási szolgáltatásokat igénybe venni, különös tekintettel az otthoni ápolásra és a közösségi alapú szolgáltatásokra".

ápolás-gondozás területén dolgozó munkaerő mintegy 5 %-át tették ki, míg az EU-n kívülről érkező bevándorlók esetében ez az arány 9,1 % volt[31]. Az egészségügyi ellátással és a tartós ápolás-gondozással kapcsolatos megfontolásoknak a meglévő, jogszerű migrációs csatornákba való integrálása javíthatja továbbá a migránsok készségeinek felhasználását az EU-ban.

A potenciálisan **tartós ápolás-gondozásra** szorulók száma a 2016. évi 19,5 millió főről 2030-ban várhatóan 23,6 millió főre, 2050-ben pedig 30,5 millió főre fog nőni az EU 27 tagállamában[32]. A házi gondozókra való támaszkodás nem fenntartható, mivel egyre nehezebb biztosítani a családtagok segítségét, mert a családokban kevesebb a gyerek, a családtagok távolabb élnek egymástól, és a nők nagyobb mértékben vesznek részt a munkaerőpiacon.

A tagállamok közös kihívásokkal néznek szembe a tartós ápolás-gondozás terén, melyek közé tartozik a tartós ápolás-gondozáshoz való **hozzáférés**, annak **megfizethetőségének** és **minőségének**, és a megfelelő **munkaerő** biztosítása. A gondozásra szorulók közül sokan nem férnek hozzá a tartós ápolás-gondozáshoz a szűk kínálat, a magas költségek, illetve a megfizethetőséget biztosító szociális védelem vagy biztosítási lefedettség hiánya miatt. Megfelelő szociális védelem nélkül a tartós ápolás-gondozásra szorulás szegénységbe taszíthatja az embereket. Ezt a kockázatot az idősödő társadalomban a rendszerek költségvetési fenntarthatóságának megőrzésével kell kiegyensúlyozni.

A **minőségi** tartós ápolás-gondozásra fontos szerep hárul a személyes méltóság, a választási lehetőség és a jóllét biztosításában, és a szükségtelen kórházi ápolás elkerülésében. Jelenleg az EU-ban különböző minőségi standardok és értelmezések léteznek, és a tagállamokban eltérő szinten van a minőségbiztosítás. Fontos megjegyezni, hogy a minőségi tartós ápolás-gondozásnak többféle módja van. A tartós ápolás-gondozásra szoruló idősek – köztük a fogyatékossággal élők – számára nyújtott közösségi alapú szolgáltatások támogathatják a közösségben való önálló élethez való jogukat, ameddig ez lehetséges. Ezzel szemben a bentlakásos vagy egyéb szolgáltatások olyan gondozási szolgáltatásokat biztosíthatnak, amelyek meghaladják a közösségi alapú létesítmények kapacitását.

A tartós ápolás-gondozást ellátó képzett **munkaerő** felvételét és munkában tartását megnehezítik a megterhelő munkakörülmények és az alacsony bérezés. Ez növeli a házi gondozókra – általában nőkre – nehezedő nyomást, akik nehezen tudnak egyensúlyt teremteni a gondozás és a fizetett munka között, amihez gyakran társulnak olyan társadalmi költségek, mint az egészségre és a jóllétre gyakorolt negatív hatások, valamint a munkaerőpiaci részvétel és a jövedelem csökkenése.

„A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa” című közlemény[33] hangsúlyozza, hogy az **erős tartós ápolási-gondozási rendszerek** kialakítása javítani fogja a megfizethető és minőségi tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférést, biztosítja a méltóságteljes életet az

[31] JRC, *Health care and long-term care workforce: Demographic challenges and potential contribution of migration and digital technology (Egészségügyi és tartós ápolási-gondozási munkaerő: demográfiai kihívások és a migráció és a digitális technológia potenciális hozzájárulása),* https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121698

[32] Az idősödésről szóló 2018-as jelentés előrejelzései.

[33] COM(2020) 14 final, 2020.1.14.

időskorban és jelentősen megnöveli a munkalehetőségeket az ápolás-gondozás ágazatában. Az Európai Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság 2021-ben közzéteendő közös jelentése ismertetni fogja a tartós ápolás-gondozást biztosító rendszerek helyzetét az EU-ban, valamint a Covid19-világjárvány hatását.

A **szociális és a technológiai innováció** – például az e-egészségügy, a mobil egészségügy, a távápolás, az integrált ápolás vagy az önálló életvitel – széles körű bevezetése jelentősen javítaná az egészségügyi ellátást és a tartós ápolás-gondozást biztosító rendszerek hatékonyságát. A távoli betegmegfigyelést lehetővé tevő egészségügyi modellek – különösen amelyek bevonják a betegeket és a gondozást ellátó családtagokat az egészségügyi ellátást biztosító csoportba – konkrét előnyökkel járnak a tartós betegségben szenvedő betegek számára[34].

A gondozás integrációja, mely a szakemberek, a betegek és gondozóik (köztük a házi gondozók) közötti szoros együttműködés és információmegosztás révén valósul meg, gátat szabhat az egészségügyi és szociális ellátással kapcsolatos költségek növekedésének, és ezzel egyidejűleg segítheti az időseket abban, hogy hosszabb ideig maradhassanak függetlenek és fokozhassák jóllétüket.

A **szociális vállalkozások** és a nonprofit szervezetek (elsősorban biztosító egyesületek) egyre gyakrabban vesznek részt az egészségügyi és szociális ellátási szolgáltatások nyújtásában, többek között az idősek számára. Helyi gyökereik és ismereteik, valamint kifejezett szociális célkitűzéseik miatt hatékonyak lehetnek.

Az EU elemzésekkel, kölcsönös információcserével, szakpolitikai iránymutatással, valamint uniós finanszírozással segíti a tagállamokat a tartós ápolás-gondozást biztosító rendszereik fejlesztésében és reformjaikban. A tartós ápolás-gondozás és az egészségügyi ellátás terén jelentkező kihívásokat az európai szemeszter is tükrözi. Az EU elősegíti a nemzeti szociális biztonsági rendszerek koordinációját, az Európán belül mozgó személyek jogainak védelmét, ideértve a tartós ápolás-gondozást biztosító ellátásokhoz való hozzáférésüket[35]. Számos kezdeményezés – például a munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelv, vagy a megfelelő minimálbérekre vonatkozó irányelvjavaslat[36] – fogja segíteni a házi gondozók helyzetének javítását és a megfelelő bérezés biztosítását az ágazatban. A Covid19-cel összefüggésben a világjárvány hosszú távú gondozásra gyakorolt hatásának elemzése[37], továbbá a világjárvány tartós ápolás-gondozást biztosító létesítményekben való kezeléséhez nyújtott iránymutatás[38] rávilágít a strukturális hiányosságokra.

5.2. Mobilitás, konnektivitás és akadálymentesség

Európában a társadalmak idősödése olyan demográfiai trendet jelent, amely a jövőben várhatóan alakítani fogja a **mobilitási** mintákat. A tömegközlekedési szolgáltatóknak alkalmazkodniuk kell a fogyatékossággal élő vagy csökkent mozgásképességű utasok

---

[34] *Transforming the future of ageing (Az idősödés jövőjének átalakítása)*, SAPEA (2019) https://www.sapea.info/wp-content/uploads/tfa-report.pdf

[35] A 2004. április 26-i 883/2005/EK rendelet.

[36] (EU) 2019/1158 irányelv (2019. június 20.) és COM(2020)682 final, 2020.10.28.

[37] Az Európai Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság 2021-ben közzéteendő közös jelentése.

[38] https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/surveillance-COVID-19-long-term-care-facilities-EU-EEA

növekvő számához, és be kell ruházniuk az akadálymentes, intelligens közlekedési infrastruktúrába és járművekbe. Az idősebb népességet túlnyomórészt nők teszik ki, ezért a mobilitásnak jobban kell összpontosítania a nők sajátos igényeire az utazási idő, az utazás célja, útvonala, az utazási távolság és a biztonság tekintetében.

A közlekedés **automatizálása és digitalizációja** elősegítheti a balesetek számának csökkentését, az utazási és szállítási műveletek javítását, a multimodalitás előmozdítását, az energiafogyasztás és a szennyezés csökkentését, továbbá az erőforrások felhasználásának és az infrastruktúra igénybevételének optimalizálását. Másfelől azonban kihívást jelentenek az olyan idősek számára is, akik nem rendelkeznek alapvető digitális készségekkel vagy csak korlátozott internet-hozzáféréssel rendelkeznek. Ezek a kihívások különösen a vidéki területeken élő időseket érintik.

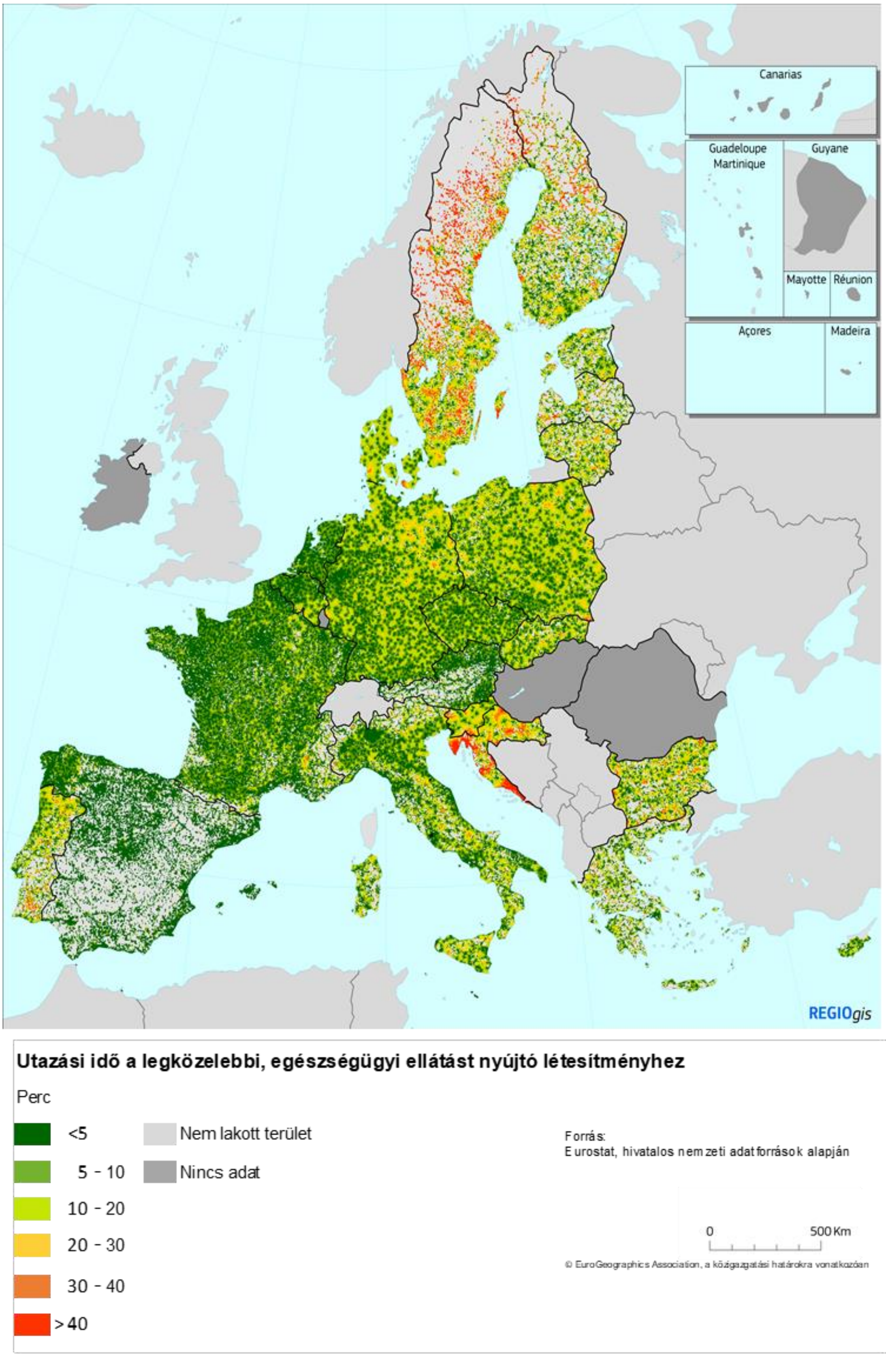
A városi infrastruktúra és szolgáltatások szervezése során figyelembe kell venni az idősek eltérő igényeit és képességeit. Számos város már figyelembe veszi a városi mobilitási terveiben az egészségi, a nemek közötti egyenlőségi és más szempontokat. Az akadálymentesség hozzájárul a társadalmi befogadáshoz. Az igényekhez igazított lakhatási megoldások és az ún. „okos otthonok”, melyekben érzékelők és automatizált rendszerek vezérlik az elektromos készülékeket, a világítást és a fűtést, javíthatják az egyedül élő idősek biztonságát, továbbá növelhetik a termékek tartósságát és újrafelhasználhatóságát.

5.3. Területi különbségek az ellátáshoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben

Jóllehet a legtöbb uniós országban megvalósult az egyetemes ellátás az alapvető egészségügyi szolgáltatások tekintetében, mégis jelentős eltérések vannak az országok között a szolgáltatások körét és a költségmegosztás mértékét illetően. A gondozáshoz való hozzáférést korlátozhatják pénzügyi okok, a munkaerőhiány, a hosszú várakozási idő és az egészségügyi ellátást biztosító legközelebbi létesítményig megteendő nagy távolság. Néhány tagállam problémákkal küzd **az egészségügyi ellátás igénybevételének lehetősége** terén a vidéki és a peremterületeken. Ezek a területek „orvoshiánnyal küzdő régiókként” is ismertek[39]. Az egészségügyi ellátás igénybevételének lehetősége terén mutatkozó regionális különbségek új lendületet kaptak a Covid19-világjárvány idején. Ez a tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés szempontjából is releváns.

[39] Forrás: Az Eurostat hlth_silc_21 online táblázata. Lásd még az EU egészségügyi létesítményeinek térképét.

2. térkép Utazási idő a legközelebbi, egészségügyi ellátást nyújtó létesítményig

A technológia segíthet az idősek egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésének javításában, különösen a távoli területeken. A **digitális megoldások** fontos szerepet játszanak a

hiányosságok megszüntetésében és egyre elterjedtebbé válnak, például a távkonzultációk területén. Ehhez megfelelő képzésre és támogatásra lesz szükség az ilyen eszközök használatához.

Az alacsony népsűrűség megnehezíti a vidéki települések számára, hogy költséghatékony, rendszeres és kényelmes, az idősek számára is elérhető és megfizethető **tömegközlekedést** kínáljanak. Ha a helyi létesítmények, például az üzletek, a bankok, az egészségügyi ellátást nyújtó intézmények stb. bezárnak, az embereknek messzebbre kell utazniuk ahhoz, hogy hozzáférjenek ezekhez a szolgáltatásokhoz, ami aránytalan mértékben érintheti az idősebb vidéki lakosokat. Az innovatív, közösségi alapú, olykor mobil szolgáltatási megoldások segíthetnek felszámolni a hiányosságokat, biztosítva a szolgáltatásokhoz való hozzáférést az alacsony népsűrűségű területeken.

2. háttérmagyarázat: Valamennyi generáció szükségleteinek kielégítése

Az idősödésre adandó válaszról szóló vita egyik fő kérdése a generációk közötti méltányosság. A kihívást a szociális védelem megfelelő szintjének fenntartása jelenti, anélkül, hogy túlzott teher hárulna a csökkenő számú munkaképes korú népességre, amelynek járulékai jelentik a szociális rendszerek legnagyobb finanszírozási forrását. Új megoldásokat kínálhat az adóterheknek a munkáról a környezetszennyezésre való áthelyezése, amint azt az európai zöld megállapodás javasolja. További reformok hiányában a munkaerőpiac növekvő diverzifikációja miatt egyre kevesebb emberre terjednek ki a szociális védelmi rendszerek, és egyre kevesebben fizetnek járulékokat azokba.

Az államháztartás fenntarthatóságát szorosan figyelemmel kell kísérni, különösen a magas államadóssággal rendelkező országok esetében. Jelenleg az idős korral összefüggő közkiadások teljes költsége meghaladja az EU egészében a GDP 25 %-át. Az *idősödésről szóló 2018-as jelentés* előrejelzései szerint ezek a költségek 1,1 százalékponttal emelkednek 2070-ig, 11 tagállamban pedig legalább 3 százalékponttal. Ezt a növekedést elsősorban a tartós ápolás-gondozásra és az egészségügyi ellátásra fordított kiadások okozzák, melyek az idősödő népesség szükségleteinek megfelelő kielégítéséhez szükségesek. Emellett a Covid19 elleni küzdelem és a lezárási intézkedések gazdasági következményei további kihívásokat jelentenek.

A gyakorlatban azonban az idős korral összefüggő kiadások növekedése még ennél is magasabbnak bizonyulhat, például a korábbi nyugdíjreformok visszavonása vagy olyan új reformok elfogadása esetén, amelyek növelik a kiadásokat. Az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás területén a technológiai fejlődés hozzájárulhat a szolgáltatások minőségének javításához, de magasabb kiadásokhoz is vezethet; hasonlóképpen, a megfizethető tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés javítása további közfinanszírozást tehet szükségessé.

A költségvetési fenntarthatóság és a megfelelőség ugyanannak az éremnek a két oldala, mivel Európa szilárdan elkötelezett a magas szintű szociális normáinak megőrzése mellett. A szakpolitikai intézkedések elősegíthetik a társadalmi és a költségvetési fenntarthatóság összeegyeztetését a munkával töltött életszakasz meghosszabbítása, a lefedettség kiterjesztése, és a szociális védelmi rendszerek újragondolása révén.

5.4. *A jóllét javítása a generációk közötti szolidaritás révén*

Az idősek növekvő aránya a szociális és érzelmi – például a biztonsággal és a társas interakcióval kapcsolatos – szükségletek kezelését célzó szakpolitikákat tehet szükségessé. A társadalmi keveredést korlátozza az a tény, hogy különböző városrészek és régiók korcsoportjai az életszakaszuktól függő lakóhelyi preferenciák szerint csoportosulnak. A fiatal diákok jellemzően a városközpontok felé orientálódnak, a fiatal családok külvárosokban telepednek le, míg az idősebbek a kevésbé sűrűn lakott területekre és a városközpontoktól nagyobb távolságra költöznek. Az életkor szerinti mobilitási minták[40] hatással lehetnek a **generációk közötti kohézióra**.

Becslések szerint az EU-ban mintegy 30 millió felnőtt érzi magát gyakran **magányosnak**[41]. A magányosság minden korcsoportot érint. Az olyan tényezők, mint a rossz egészségi állapot, a kedvezőtlen gazdasági körülmények és az egyedül élés, a magányosság magasabb szintjével hozhatók összefüggésbe.

A Covid19-válság rávilágított a **mentális egészség** általános fontosságára. A lezárások jelentős hatást gyakoroltak a bentlakásos gondozásban élő nagyon idős, sérülékeny emberekre, akik gyakran nem férnek hozzá a digitális kommunikációhoz, vagy nem rendelkeznek a használatához szükséges készségekkel. A digitális készségekbe, a közösségfejlesztésbe és a generációk közötti kohézióba való beruházás megelőzheti a mentális egészség és a jóllét romlását, és csökkentheti az egyenlőtlenségeket.

Az egészséges idősek jelentős mértékben hozzá tudnak járulni társadalmainkban a társadalmi és gazdasági értékteremtéshez. Kognitív készségeik elhanyagolása nemcsak mentális és fizikai egészségükre és jóllétükre káros, hanem a közösség számára elszalasztott lehetőség is.

Még kialakulófélben van, de egyre erősödik a **„többgenerációs otthonok”** létrehozásának tendenciája, néhány esetben lakásszövetkezetek formájában, melyek társaságot biztosíthatnak az idősebb lakók számára, készség- és tudásátadást a fiatalok számára, továbbá értékes szociális interakciókat mindenki számára.

13. *Hogyan támogathatja az EU a tagállamok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy összeegyeztessék a megfelelő és megfizethető egészségügyi ellátást és a tartós ápolás-gondozást a költségvetési és pénzügyi fenntarthatósággal?*
14. *Hogyan tudná az EU támogatni a tagállamokat a tartós ápolás-gondozással kapcsolatos közös kihívások kezelésében? Milyen célkitűzéseket és intézkedéseket kellene megvalósítani egy olyan uniós szakpolitikai keret révén, amely kezeli az olyan kihívásokat, mint a hozzáférhetőség, a minőség, a megfizethetőség vagy a munkakörülmények? Milyen kérdéseket kell fontolóra venni az alacsony népsűrűségű területek esetében?*

---

[40] JRC, *Demographic landscape of EU territories — challenges and opportunities in diversely ageing regions (Az EU területeinek demográfiai képe — kihívások és lehetőségek a különbözően idősödő régiókban)*https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123046.

[41] JRC, Szakpolitikai tájékoztató: *Loneliness – an unequally shared burden in Europe (Magányosság – egyenlőtlenül megoszló teher Európában)*, 2019.

15. *Hogyan élvezhetik az idősek a mobilitás és az egészségügyi szolgáltatások digitalizációjának előnyeit? Hogyan javítható az idősek számára a tömegközlekedési lehetőségek akadálymentessége, elérhetősége, megfizethetősége és biztonsága?*
16. *Kellően tisztában vagyunk-e a magányosság okaival és hatásaival a politikai döntéshozatal során? Milyen lépéseket lehetne tenni annak érdekében, hogy megelőzzük a magányosságot és a társadalmi elszigetelődést az idősek körében? Milyen támogatást nyújthat az EU?*
17. *Milyen szerepet játszhat a többgenerációs otthonok és a többgenerációs együttélés a város- és vidéktervezésben az idősödő népesség jelentette kihívások kezelésében? Hogyan lehetne ezt jobban kihasználni?*

6. Kitekintés

Az idősödés, valamint annak kihívásai és lehetőségei egész életünk során jelen vannak, de perspektíváink változnak. Sok fiatal számára nehézséget jelent a munkaerőpiacra lépés, és a jelenlegi Covid19-válság tovább súlyosbította a helyzetet. Hosszú távon a fiatalok a nagyszüleiknél hosszabb várható élettartammal számolnak, ami számos döntésüket befolyásolja, többek között az oktatással, a munkával töltött életszakasszal és a karrier megszakításával kapcsolatban. Ez viszont hatással van az egészségükre, valamint a gazdaságban és a társadalomban elfoglalt helyükre. Másfelől napjaink idősebb generációjának tagjai az egész életük során hozzájárultak a rendszer fenntartásához, és megvannak az ebből fakadó szükségleteik és elvárásaik. E generációk mind részt vesznek a társadalomban és a gazdaságban, melynek minden tagja számára biztosítania kell a jólétet, a sikert és a jóllétet. Az idősödés kihívásainak és lehetőségeinek kezelése ezért egyéni és kollektív felelősség.

Amint az ebben a zöld könyvben is szerepel, számos módja van annak, hogy megelőzzük vagy mérsékeljük az idősödés társadalmunkra gyakorolt negatív következményeit. Ezek közé tartozik az egészséges és tevékeny időskor előmozdítása, az egészségügyi és ellátási rendszereink ellenálló képességének javítása, a munkaerőpiac teljesítményének javítása, a szociális védelem korszerűsítése, valamint a jogszerű migráció és integráció előmozdítása egy olyan politikamix részeként, amely nagyobb termelékenységre és hatékonyságra törekszik valamennyi területen.

Az EU leküzdheti az említett kihívásokat azáltal, hogy épít a fiatalok és az idősek elkötelezettségére és szerepvállalására, hogy támogató politikákkal elősegíti a generációk közötti szolidaritást és felelősségvállalást, továbbá azáltal, hogy vezető szerepet vállal a támogató és dinamikus társadalom kialakításában.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – a Next Generation EU középpontjában álló kulcsfontosságú helyreállítási eszköz – célja, hogy támogassa a tagállamokat ennek megvalósításában, lehetővé téve számukra, hogy a jelenlegi válságban fokozzák gazdasági növekedési potenciáljukat, a munkahelyteremtést, valamint a gazdasági és társadalmi rezilienciát. A Next Generation EU ugyanakkor a generációk közötti támogatás és méltányosság eszközeként segíti elő közép- és hosszú távon a fenntartható gazdasági fellendülést a következő generációk javára, a tagállami ambiciózus reformok és beruházások kombinálása révén.

Az idősödés azonban nem csupán a növekedés és a jóléti állam fenntartásáról szól, hanem társadalmaink egészéről és a nemzedékek közötti kölcsönhatásokról is. Az idősödés társadalmi-gazdasági hatásaira adott szakpolitikai válaszunkkal párhuzamosan meg kell vitatnunk, hogyan biztosíthatjuk mindenki számára a társadalmainkban való részvételt. Ezért mind a fiataloknak, mind az időseknek aktívan részt kell venniük a vitában.

Végső soron az idősödés kihívásaival és lehetőségeivel foglalkozó szakpolitikákról folytatott vita az azonnali és hosszú távú megoldásokat vizsgálja. Előretekintően kell mérlegelni az EU-n belüli demográfiai átalakulás hatásait és alternatíváit, valamint annak következményeit Európa világban betöltött szerepére nézve. A vita kiterjedhetne az előretekintő megfontolásokra, melyek támogathatnák a minden korosztály javát szolgáló, hosszú távú, fenntartható szakpolitikai döntéseket.

HOGYAN LEHET RÉSZT VENNI A KONZULTÁCIÓN?

Ez a zöld könyv 12 hetes nyilvános konzultációt indít. A Bizottság jövőbeli munkája során minden választ figyelembe vesz, és visszajelzést ad az eredményekről. Kérjük, hogy válaszait az alábbi címen elérhető elektronikus űrlapon nyújtsa be:
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12722-Green-Paper-on-Ageing

Az elektronikus válaszadási űrlap használata megkönnyíti az Ön véleményének feldolgozását. Írásbeli észrevételeket is küldhet a következő címre:

Green paper on ageing
SG.E.3
BERL 06/270
European Commission
1049 Brussels
Belgium